

efter de Regler, der foreskrives i dette Lovforslag, vil der blive stillet betydelig større Fordringer til dem, som skulle overtage disse Brug, og det vil derfor blive en helt anden Klasse af Samfundsborgere end Landarbejdere, der vil komme til at nyde godt af denne Lov.

Havde saa endda de ærede Forslagsstillere stillet Forslag om en Bevilling her til: Jeg vil ikke sige, at det i og for sig vilde være rigtigt at forlange ny Bevillinger til dette Formaal i dette Øjeblik, men naar man stiller et saadant Forslag, synes jeg dog, at det vilde være fuldt forsvarligt, og det forekommer mig, at det havde været en Pligt samtidig at stille Forslag om Bevilling til Oprettelse af saadanne smaa Landbrug til Bortfæstning. Men det, de Herrer foreslaa, er, at man skal tage Pengene af de 3 Mill. Kr. aarlig, som vi for to Aar siden lovede de mindre bemidlede Landarbejdere, for at give dem bort til Folk, som ere nogenlunde kapitalstærke. Dette forekommer mig at være ret uheldigt.

Den ærede Ordfører sagde, at de, der efter Husmandsloven faa et mindre Jordbrug, ganske vist faa en Lettelse, men det er kun den første Ejer, siger han, den næste Ejer faar ingen Fordel af de billige Penge. Jeg tror, at det ærede Medlem ser noget fejl herpaa. For saa vidt Ejendommen gaar i Arv, ville jo hans Børn nyde godt deraf, og hvis han sælger den, kunde man sige, sælger han den Fordel, han har, og faar altsaa Penge for den. Men jeg tror ikke, at dette er Tilfældet. Jeg tror ikke, at det lader sig gøre. Den, som skal købe en saadan Ejendom, vil selv kunne kræve og faa Statslaan. Han skal jo opfylde de samme Forpligtelser som den, der erhverver Laan ifølge Husmandsloven, og dette Forhold bevirker netop, at de blive stillede lige. At vi vedblivende bevilge Laan til Oprettelse af saadanne Husmandsbrug, bidrager til at holde Prisen nede, thi der er ikke nogen, der gaar hen og køber et saadant Husmandsbrug og betaler Penge for den Fordel, der er ved at faa disse billige Laan, naar han selv kan købe Jord og faa et Statslaan med billige Penge.

Men jeg ser heller ikke, at det bliver bedre efter det Forslag, som her stilles. I

§ 3 hedder det, at „Arvefæsteafgiften bestemmes for Arvefæsterens og hans Enkes Besiddelsestid første Gang ved kontraktmæssig Overenskomst og ved Besidderskifte enten ved kontraktmæssig Overenskomst eller i Mangel deraf ved Vurdering af 2 af Amtmanden valgte faste Vurderingsmænd“. Det vil altsaa ikke her være muligt at afhænde en saadan Ejendom, uden at den ny Ejer vil faa forøgede Udgifter. Hvis Ejendommen overlades i god Stand, er der ikke Tvivl om, at han vil komme til at svare en højere aarlig Afgift, end hvis den tidligere Ejer efterlader den i en forfalden Tilstand. Der er ikke Tvivl om, at i det Øjeblik en Mand, der er dygtig, afhænder sin Ejendom, vil det være en Fordel for Kommunen. Kommunen vil saa tage denne Fordel, hvorimod den paa den anden Side ogsaa vil faa Tabet ved den Mand, der har været udygtig. Det er klart, at ingen gaar hen og giver den samme aarlige Afgift af en Ejendom, der er i Forfald, som der gives af en Ejendom, der er i udmærket Drift. Jeg ser derfor egentlig ikke, at den nuværende Besidder faar Fordelen af sit eget Arbejde. Det faar tværtimod Kommunen, ligesom den paa den anden Side faar Tabet ved hans Udygtighed.

Den Gang vi behandlede Forslaget om Udlaan af Statslaanefonden, vare de Herrer bange for, at Foreningerne skulde tage den Fordel, som kunde opnaas. Det forekommer mig, at de her netop have givet Kommunen Lov til at tage Fordelen, at der her er langt mindre betryggende Bestemmelser, end der fandtes i det Lovforslag, jeg nys nævnte. Her findes ikke Bestemmelser, som sikre vedkommende Udbyttet af hans Dygtighed. Her kan Kommunalraadet tilstaa Laan til 3 pCt. paa $\frac{2}{3}$ af, hvad Bygninger og Besætning ville koste. Men dette Laan bortfalder ved Besidderskifte. Det er da klart, at en almindelig jævn Landarbejder ikke vil kunne overtage en saadan Landejendom. Han skal søge at skaffe sig private Penge, og han vil da være fuldstændig afskaaren derfra.

Saa vidt jeg kan se af Forslaget, er det ikke den, der fæster en bebygget Lod, muligt overhovedet at afhænde den til Trediemand. Han er naglet til dette Sted for Livstid eller ogsaa nødt til at give Af-